

Incipiunt capitula libri .xiiij.
 De lapsu primoꝝ hoim p quem est cōtracta mortalitas. i.
 De ea morte que anime semper victure vt cunqꝫ accidere potest. et ea cui corpus obnoxium est. ij.
 Verum mors que p peccatuꝝ primoꝝ hoim in omnes hoies ptransijt etiam sanctis pena peccati fit. iij.
 Cur ab hjs qui p grām regnātōnis sūt absoluti a peccato: non auferatur mors id est pena peccati. iij.
 Quod sicut iniqui male vtuntur lege que bona est. ita iusti bene vtuntur morte que mala est. v.
 De gñalis mortis malo. quo aie et corpis societates separatur. vj.
 De morte quā nō regenerati p xpi cōfessionē suscipiunt. vij.
 Ad in scis pme mortis p veritate susceptio. scde fit mortis absolutio. viij.
 Tempꝫ mortis q̄ vite sensus auferē. in morientibus an in mortuis esse dicendū ē. ix.
 De vita mortaliuꝝ que mors potius q̄ vita dicenda est. x.
 An quisqꝫ simul et viuens possit esse et mortuus. xi.
 Quam mortem primis hominibꝫ deus si mādatum eiꝫ transgredierentur fuerit comminatus. xij.
 Oreuaticatio primoꝝ hoim quā p̄mam senserit penam. xij.
 Qualis hō fit factꝫ a deo et in quā sorte deciderit sue voluntatis arbitrio. xiiij.
 Quod adam peccās p̄ius reliquerit deū q̄z relinqueret a deo: et primā fuisse aie mortez a deo recessisse. xv.
 De phis q̄ aie sepationē a corpe nō putant esse penalem cum plato inducat summum deum in moribꝫ pmittentem. q̄ nunqꝫ sint corporibus exuendi. xvi.
 Cōtra eos qui alle rūt terrena corpa incorruptibilia fieri eterna nō posse. xvij.
 De eternis corpibus q̄ phi firmant in celestibus esse nō posse. qz qd̄ terrenū ē naturali pōdere voce ad terram. xvij.
 Contra eorum dogmata. qui primos homines si nō peccassent immortales futuros fuisse nō credunt. xix.
 Ad caro sanctoꝝ q̄ nūc requiescit in spe. in melioꝝe recupanda sit q̄litate. q̄z sūt primoꝝ hoim an peccatū. xx.
 De paradiso in quo primi homines fuerant. q̄ recte possit significatōne eius spirituale aliquid intelligi. salua veritate narratōnis bistorice de corpali loco. xxi.
 De corporibus sanctorum post resurrectio-

nem que sic spiritalia erunt vt nō in spiritus caro vertatur. xxij.
 Quid intelligendū sit de corpe aiali et corpe spiritali vt qui moriunt in adam. q̄ ho viuificatur in xpo. xxij.
 Qualiter accipienda sit vel illa insufflatio in qua p̄mus homo factus est in anima viuēte. vel illa quam dominus fecit dicens accipite spiritum sanctum. xxiiij.

Explciunt capitula libri .xiiij.
Incipit liber .xiiij. **Ca. primū.**

Expeditis de nri seculi exortu. et d̄ initio generis humani difficilis q̄nibus: nūc iam de lapsu p̄mi hois imo p̄moꝝ hoim et d̄ origine ac p̄pagine mortis hūane disputatōem a nobis instituta rez ordo deposcit. nō em̄ eomō q̄ angelos obiderat deus hoies. vt ec̄ si peccassent mori oino nō possent. s̄ ita vt p̄ functos obediētie munē siue interuentu. mortis āgelica imortalitas et beata eternitas sequetur. inobediētes aut̄ mors plecteret dānatōne iustissima. qd̄ ec̄ libro in supioꝝe iā diximus. **Ca. ij.**

Sed de ip̄o gñe mortis video in paulo diligētius differendū. q̄zuis enim aia hūana veracit̄ imortalis p̄hibetur. h̄z tñ q̄ndā ec̄ ip̄a mortē suā. Nā iō d̄z imortalis. qz mō qd̄az q̄ntulocūqꝫ nō definit viuē atqꝫ sentire corpus aut̄ iō mortale q̄m deserit omi vita p̄. nec p̄ seip̄m aliq̄tenus viuē. mors igit̄ aie fit cū eā deserit deus. sicut corpus cum iō deserit aia. Ergo vtriusqꝫ rei id est totius hois mors est cum aia a deo deserta deserit corꝫ. Ita em̄ nec ex deo viuē ip̄a. nec corpus ex ip̄a. Vmōi aut̄ totꝫ hois mortē illa seq̄tur. q̄m scdam mortē diuinoꝝ eloqꝫ appellat auctoritas. Hāc saluator significauit vbi ait. Cū timere q̄ h̄z p̄tatem et corpus et aiaz p̄dē in gehēnaz. qd̄ cū an nō fiat q̄z cū aia corpi sic fuerit copulata vt nlla direptōe separēt. mix videri p̄t quō corꝫ ea morte dicat occidi q̄n aia deserit. s̄ aiatum sentiesqꝫ cruciat. Nā in illa p̄ea vltia ac sempiterna d̄ suo loco diligētꝫ differendū ē recte mors aie d̄z qz n̄ viuūt ex deo. Mors aut̄ corpis q̄nā mō. cū viuāt ex aia. Nō ei alit̄ p̄ ip̄a corpalia q̄ p̄ resurrectōz fūta sūt sentie rozmeta. An qz vita q̄liscūqꝫ aliq̄d bonum ē dolo aut̄ malū. iō nec viuē corꝫ dicendū ē in q̄ aia n̄ viuēdi cā est s̄z dolēdi. viuūt itaqꝫ ex deo. cū viuūt bñ. nō ei p̄t bñ viuē. nisi deo in se opante qd̄ bonū est. viuūt aut̄ corꝫ ex aia. cū aia viuūt in corpe. seu viuāt ip̄a seu n̄

vivat ex deo. Impioꝝ nanq; in corporibus
vita nõ aiãz s; cozpm vita e. quã pnt eis aie
etiã mortue hoc est deo deserte. quãtulacũ
q; ppria vita ex q; etiã 7 mortales sũt nõ de
fistete oferte. **V**ez in dãnatoe nouissima q;.
uis hõ sentire nõ desinat. tũ q; sensus ipe nec
voluptate suavis nec q;ete salubris. s; doloẽ
penalis e. nõ imeritõ mortis potius est appella
ta q; vita. **D**eõ aut scda. q; p; illã pãz est
q; sit coherentiũ direptio naturaz. siue dei 7
aie. siue aie et cozpis. **D**e pãa igit cozporis
morte dici p; q; bonis bona fit; 7 malis mala
Secunda vero sine dubio sicut nulloꝝ bono
rũ est. ita nulli bona.

Capitulu. iij.
Nõ em dissimulãda nascit qd. vtrũ
reuera mors q; sepantur aia 7 cozp;
bonis fit bona. q; si ita e. quõ pote
rit obtineri q; ipã etiã sit pena peccati. **H**ãc
em pmi hoies nisi peccauissent. p pessi vtiq;
nõ fuissent. **Q**uo igit pacto bona esse possit
bonis. q; accidẽ nõ possit nisi malis. **S**; rur
sus si nõ nisi malis possit accidẽ. nõ debet bo
na bonis esse. s; nulla. **C**ur em esset vlla pena
in qbus nõ essent vlla puniendã. **Q**uã pã opẽ
fatendũ est. pmos quidẽ hoies ita fuisse infi
tutos. vt si nõ peccassent nullũ mortis expi
rent genus. s; eosdẽ pmos pctõres ita fuisse
morte multatos. vt etiãz quicqd; eoz stirpe
esset exortũ. eadẽ pena teneret obnoxii. **N**õ
em aliud ex eis q; qd; ipi fuerãt nasceret pro
magnitudie q;pe culpe illius dãmnaõ mu
tauit naturã in pei. vt penã pcessit in pec
cantib; hoibus pmi. ec naturalit sequeat i
nascẽtib; ceteris. **N**eq; em ita hõ ex hoie. fi
cut hõ ex puluẽ. **D**ulus nanq; hõifaciẽdo
materies fuit. hõ aut hõi gignẽdo parens.
Põmde qd; e terra si hõ est caro. q;uis ex ter
ra facta sit caro. **Q**d; est aut parẽs hõ. **H**ẽ et
ples hõ. **I**n pmo igit hoie. p feminã in pge
niẽ trãstuz vniuersũ genũ hũanũ fuit. qn
illa oĩugũ copula diuinã sniaz sue dãnatois
excepit. **E**t q; hõ factus est nõ cũ crearet. s;
cũ peccaret 7 puniret. **H**ẽ genuit qntuz qd; e
attinet ad peccati originẽ 7 mortis. **N**õ em
ad infantile hebitudine 7 infirmitate animi
et cozpis quã videm; in puulis vel peccato
vel pena. ille redactus e. quẽ deus voluit eẽ
tanq; pmo: dia catuloꝝ. quoz pentes in be
stiale vitã mortẽq; deiecerat. sic em scriptũ
est hõ in honore cũ eẽt nõ intellexit. opatus
est pecozib; nõ intelligẽtib; et similis fact;
est illis. nisi q; infãtes infirmiores etiã cerni/
mus in vsu motuq; mẽbroꝝ. 7 sensu appeten
di atq; vitandi. q; sũt tenerimi fet; aialiũ
tanq; se tanto attollat excellentius sup; cere
ra aiantia vis hũana. qntõ magis impetum

suũ velut sagitta cũ arcus extendit retroz
sũ reducta distulerit. **N**õ g; ad ista infantilia
rudimẽta psumptõẽ illicita 7 dãnatoe iusta
plapsus et impulsus e pmius hõ. s; hãc tenus
in eo natura hũana viciata atq; mutata est
vt repugnantẽ pateret in mẽbris mōbediẽ
tiãz occupiscendi. 7 obstringeret necessitate
moriendi. atq; ita id qd; vicio penaq; fact;
est id est obnoxios peccato mortiq; gnaret
a quo peccati vinculo si p mediatoris xpi g;
tiã solunt infantẽs. hãc solã mortẽ ppeti
pnt. que aiam seingit a cozpe. in scõ am hõ
illam sine fine penã liberati a peccati obli
gatõne nõ transeant.

Ca. iij.
Squẽ vero mouet cur vel ipã pa
tiant. fiet ipã peccati pena e quoz
p gãm reatus abolet. iãz ista qd; in
alio nõ ope qd; sepsimus d; baptisimo puulo
rũ tractata est ac soluta ubi dictũ est. ad hoc
relinqui aie expimentũ separatõis a cozpore
q;uis ablato iãz criminis nexu. qm si regnatõ
nis sacrm oĩnuo se qret immortalitas cozpis.
ipã fides eneruaret. q; tũ e fides qn expecta
tur i spe. qd; in re nõ videt. fidei aut roboze
atq; certamie in maiorib; dũtaxat etatib;
ec mortis fuerat supand; timor. q; i scis mar
tirib; maxie emiuit. **C**ui; pfecto etaminis
eet nlla victoria. nlla gla. q; nec ipm oĩmino
pos; eẽ etamẽ. si p lauac; regnatõis iã sei
nõ possent mortẽ ppeti cozpalẽ. **C**ũ puulis at
baptizãdis qn ad xpi grãz ptea poti; cur
ret. ne a cozpe soluent. **A**tq; ita nõ iuisibili p
mio pbarẽt fides. s; iã ne c fides eẽt. ofestim
sui opis qredo 7 sumẽdo merce dẽ. **N**ũc vero
maioze 7 mirabilioze gã saluatoris. i vs; iu
sticie peccati pãa oĩsa e. **T**ũc em dẽm e hõ.
moriẽtis si peccaueris. nũc d; martiri. mortẽ
ne pecces. **T**ũc dẽm e hõ. mãdatũ tngressi su
eritis morte moriẽmi. nũc d; si mortẽ recula
ueritis mãdatũ tngrediẽmi. **Q**d; tũc timen
dũ fuerat ut si peccaret nũc suscipiẽdũ e ne
peccet. **S**ic p ieffabile dei misericãz 7 ipã pe
na vicioꝝ tñsit in armã d; tutis. 7 sit iusti me
ritũ. ec suppliciu pctõis. **T**ũc ei mors e ad q;
fita peccãdo. nũc iplet iusticia moriẽdo. **V**e
rũ hõ i scis martirib; q; alterut; a psecuto
re pponit. vt a deserat fide a sufferat mortẽ.
Iusti em malũ credẽdo ppeti. qd; sũt pmi ini
q; nõ credẽdo ppeti. nisi ei peccassẽt illi nõ mo
reret. peccabũt at isti. nõ moriãt. **M**ortui sũt
g illi q; peccauerẽ. nõ peccãt isti q; moriẽtur
Factũ e p illoꝝ culpa ut ve miret i penã. fit p
istoz penã. ne veniat i culpa. nõ q; mors bonũ
aliq; fca e q; atca malũ fuit. s; tantã deus fi
dei pstitit gãm. vt mors quã vite ostat esse
oĩriã istẽ fieret p qd; tñsiret ad vitã. **C**v.

Quis cū vellet ostēdere quantum peccā
 gratia nō subueniēte ad nocendū va
 leret. etiā ipas legē q̄ phiberet peccm nō du
 bitauit dicere virtutē esse peccati. **A**culeus
 inquit mortis peccatū ē: virtus autē peccati
 lex. **V**erissime oino **A**uget em̄ phibitio desi
 deriū opis illiciti: qm̄ iusticia n̄ sic diligit: ut
 peccandi cupiditas eius delectatione vincta
 tur. **V**t autē diligatur et delectet vna iu
 sticia nō nisi diuina subuenit gratia. **N**e
 p̄pterea lex putaretur malū. qm̄ virtus est
 dicta peccati. ideo ip̄e alio loco versans hu
 iusmodi questionem. itaq; inquit lex quide; **S**
 sancta. et mādatū sanctū. et iustū. et bonum.
Quod ergo bonum ē inquit michi factum ē
 mors. **A**b̄hic. **S**ed peccatum ut appareat pec
 catum p̄ bonū mibi op̄atū ē mortem ut fiat
 p̄ modū peccans peccatum p̄ mandatū. **S**u
 per modum dixit qz etiā puaricatio addi
 tur: cum peccandi aucta libidine etiā lex
 ipsa ostēditur. **C**ur hoc cōmemorandū pu
 tauimus. **Q**uia scilicet sicut lex nō est malū
 qm̄ auget peccantium occupiscentiā. ita nec
 mors bonum est quando auget patientium
 gloriā. cum vel illa p̄ iniquitate deseritur
 et efficit puaricatores: vel ista pro veritate
 suscipitur et efficit martires. **A**c p̄ hoc lex q̄
 dem bona. qz phibitio ē peccati. mors au
 tem mala. sp̄edium est peccati. **S**ed quem
 admodū iniusticia male vtitur nō tātū ma
 lis sed etiā bonis: ita iusticia bene nō tan
 tū bonis sed etiā malis. **H**inc fit ut et mali
 male lege v̄tāt q̄uis fit lex bonū et boni bñ
 moriant. q̄uis mors fit malum. **C**a. vi.

Quapropter quod attinet ad corporis
 mortem id est separationem aie a corpe
 cū eam patiuntur q̄ moriētes appellant. nul
 li bona est. **N**o abet em̄ aspe; sensum et cōtra
 naturam. vis ip̄a q̄ verūq; diuellitur quod
 fuerat in viuente iunctum atq; osertum q̄
 diu moratur. donec omnis adimatur sensus
 q̄ ex ipso merat aie carnisq; complexu. quā
 totam molestā nōnunq; vnus iētus corporis
 vel anime rapē; intercipit: nec eam sentiri
 p̄ueniente celeritate pmittit. **Q**uisquid ta
 men illud ē in morientib; quod cum graui
 sensu adimit sensum: pie fideliterq; tolerādo
 auget meritum patientie. nō aufert veabu
 lum pene. ita cū ex hominis p̄mi perpeuata
 p̄pagine p̄culdubio fit mors pena nascētis
 tamen si pro pietate iusticiaq; p̄dat fit glo
 ria renascentis. **E**t cum fit mors peccati re
 tributō aliquanto impetrat. ut nihil reeri
 buatur peccato. **C**a. vij.

Nam q̄cunq; etiā nō p̄cepto regene
 rationis lauacro pro xp̄i ofessione moriunt

tū eis valet ad dimittēda peccata quātūm
 si abluerent sacro fōte baptismatis. qui em̄
 dixit nisi quis tenatus fuerit ex aq̄ et sp̄san
 cto non intrabit in regnū celoꝝ alia senten
 tia istos exceptos fecit. vbi non min⁹ gene
 raliter dixit. qui me ofessus fuerit corā homi
 nib; ofictor et ego eum coram p̄re meo q̄ i
 celis est. et alio loco. q̄ phiderit aīam suam
 p̄pter me inueniet eam. hinc est quod sc̄ptū
 est. p̄ciosa ī aspectu domini mors sanctorum
 eius. quid em̄ p̄ciosus q̄ mors p̄ quā fit ut
 delicta omnia dimittātur. et merita cumula
 tius augetur. **N**eq; em̄ tanti sunt meriti q̄
 cū mortē deferre nō possent baptisati sunt
 delictisq; omib; peccatis ex hac vita migra
 runt. quanti sunt hī q̄ mortem cum possent
 ideo nō distulerūt. quia maluerūt cristū cō
 fitendo finire vitā. quā eum negando ad ei⁹
 baptismū peruenire. quod vtiq; si fecissent.
 etiā hoc eis ī illo lauacro dimittēret quod
 timore mortis negauerant cristū. in q̄ laua
 cro et illis facimus tā immane dimissum est
 q̄ occiderunt cristū. **S**ed quāto sine abūdan
 ti gratia sp̄s illius q̄ ubi vult spirat tantū
 cristū amare possent ut eū in tāto vite disci
 mine sub tanta spe venie negare non p̄nt.
Mors igitur p̄ciosa sanctorū q̄bus cum tan
 ta gratia est premissa et p̄rogata mors cristi
 ut ad eum adquirendum suā nō cūctaretur
 impendere. in eos vsus redactum eē mōstra
 uit. qz ad penam peccantis anea fuerat cō
 stitutum ut inde iusticie fructus vberior nasce
 retur. mors ergo non ideo bonū videri debet
 qz in tātam vtilitatē non vi sua sed diuina
 opitulatione ouersa est. ut q̄ tunc metuēda
 p̄posita est ne peccatum omitteretur. nunc
 suscipiendo proponitur ut peccatū non omi
 tatur. omissumq; deleatur magneq; vido
 rie debita iusticie palma reddat. **C**a. viij.

Quis diligentius ostēderemus etiā cum
 q̄sq; pro veritate fideliter et laudabili
 ter moritur. mors cauetur. **I**deo q̄ppe aliq̄d
 eius suscipitur ne tota otingat. et secunda i
 super q̄ nunq; finiatur accedat. **S**uscipitur
 enim aie a corpe sepatio ne deo ab anima se
 parato etiā ipsa sepetur a corpe ac si toci
 us hominis p̄ma morte cōpleta. secunda ex
 cipiatur sempiterna. quocirca mors q̄dē ut
 dixi cum eā morientes patiuntur. cunq; in
 eis ve moriantur facit. namini bona est. sed
 laudabiliter toleratur pro tenēdo vel adipi
 scendo bono. **C**us v̄ro in ea sunt q̄ iam mor
 tui nūcupantur. non absurde dicitur. et ma
 lis mala. et bonis bona. **I**n requie sunt enim
 anime pioꝝ a corpe separe. in pioꝝ autē
 penas iūit donec istaz ad eternam vitam:

Plinius 121

illaz. vero ad eternam mortem q̄ se dā dicit
corpora reuiuiscant **Ca. ix.**

Sed id tēpus q̄ anime a corpore separa
te aut in bonis sunt aut in malis utrū
post mortē potius an in morte dicēdū ē. Si
em̄ post mortē ē: iā nō ipsa mors q̄ trāfacta
atq; preterita ē. sed post eā vitā p̄sens anime
bona aut mala est. mors autem tūc eis mala
erat q̄n̄ erat hoc est quādo eam patiebātur
cū morerētur quoniā grauis et molestus
eius merat sensus q̄ malo bene utitur boni.
Peracta autē mors quoniam modo vel bona
vel mala est q̄ iam nō est. Porro si adhuc di
ligētī? attēdamus. nec illa mors ēē appare
bit: cuius graue ac molestū in morientibus
dixim⁹ sensū. Quādiu em̄ senescūt adhuc uti
q; viuūt: et si adhuc viuunt an̄ mortē quā in
morte potius ēē dicendi sunt: q; illa cū vene
rit aufert omnem corporis sensum q̄ ea p̄m̄
quāte molestus est: ac p̄ hoc quomodo mori
entes dicamus eos q̄ nōdum sunt mortui: s; s;
imminēte morte iā extrema et mortifera af
flicte iactātur explicare difficile est. etiam
si recte isti appellātur moriētes: q; cū mors
q̄ iam impendit aduenerit. nō moriētes sed
mortui nūcupātur. Nullus est ergo moriēs
nisi viuēs: quoniā cū in tanta est extremi
tate vite in quāta sunt q̄s agere aiam dicim⁹
profecto q̄ nōdum aia caruit adhuc viuūt.
Nō ipse igitur simul et moriēs ē et viuēs: s;
mori accedens vitā cedēs. Adhuc tamen i
vita q; inest aia corp̄i nōdū at i morte q; nō
dū recessit a corpore. S; cū abcesserit nec tūc
i morte s; p̄ mortē potērit q̄n̄ sit i morte q̄s
dixerit. Nā neq; ullus moriens erit si moriēs
et viuens simul ēē nullus potest. Quādiu q̄p
p̄ aia in corpore est. non possumus negare vi
uētē. Aut si moriens potius dicēdus est i
cui⁹ iā corpore agitur ut moriatur nec simul
q̄squā potest ēē viuēs et moriens. nescio quā
do sit viuens **Ca. x.**

Eū em̄ q̄s; in isto corpore morituro
ēē ceperit: nūq̄ in eo nō agitur ut mors non
veniat. Hoc em̄ agit eius mutabilitas toto
tempore vite huius si tamen vita dicēda ē:
ut veniat in mortē. Nemo q̄ppe est q̄ non ei
post anū sit q̄s an̄ annū fuit: et eras q̄s hodie
et hodie q̄s heri. et paulo post q̄s nūc. et nūc
q̄s paulo ante p̄m̄quor. q̄m̄ q̄c q̄d t̄pis viuū
tur de spacio viuēdi demitur et cotidie fit
minus minusq; q̄ restat: ut omnino nihil sit
aliud tempus vite huius q̄s cursus ad mor
tem. In quo nemo vel paululū stare. vel ali
quāto tardius ire p̄mittitur: sed om̄s vrgē
tur pari motu: nec diuerso impellitur accel
su. Neq; em̄ tūi vita breuior fuit celerī? di

em dixit. q̄s ille cui longior: sed cum equāli
ter et equalia momēta reparant. ambo. al
ter habuit p̄pius alter remoti⁹. quo nō i pa
ri velocitate ambo currebāt. Aliud est autē
amplius vie percurrisse: aliud tardi⁹ ambu
lasse. Qui ergo vsq; ad mortē p̄ductiora spa
cia t̄pis agit nō lētius pergīt: sed plus itine
ris p̄ficit. Porro si ex illo q̄sq; incipit mori
hoc est ēē in morte ex quo in illo agi ceperit
ip̄a mors id est vite detractio: q; cum detra
hendo finita fuerit post mortē iam erit nō in
morte: p̄fecto ex quo ēē incipit in corpore in
morte est. Quid enim aliud dieb; horis. mo
mentisq; singulis agitur donec ea cōsumata
mors q̄ agebat implēat: et incipiat iā t̄ps ēē
post mortē. quod cum vita detraxerēt erat
in morte. Nunq̄ igitur in vita homo est ex
quo in corpore isto moriēte potius q̄ viuēte
si et in vita et in morte simul nō potest ēē. An
potius et i vita et i morte simul est: in vita sc; s;
in qua viuūt. donec tota detrahatur: in mor
te autē q; iam moritur. cum vita detrahatur.
Si em̄ nō est in vita: q̄d est q̄ detrahatur do
nec eius fiat p̄fecta cōsumatio. Si at nō ē in
morte q̄ est vite ip̄a detractio: nō em̄ fru
stra cū vita fuerit corp̄i tota detracta. post
mortem iā dicit: nisi q; mors erat cū detra
herēt. Nā si ea detracta nō est homo i morte
sed post mortē: quāniscum detrabit erit in
morte. **Ca. xi.**

Sed autem absurdū est ut homines an̄q; s;
ad mortē pueniat. iā ēē dicamus in morte
cui em̄ propinquat pagendo vite sue t̄pa. si
iam in illo ē maxime q; nimis est insolens ut
simul et viuēs ēē dicat. et moriens cūm vigi
lans et dormiēs simul ēē non possit: querēdū
est quādo erit moriens. Et em̄ antequā mori
veniat nō ē moriēs sed viuēs: cū vero mors
venierit. mortuus erit non moriens. Illud er
go est adhuc ante mortem: iam s; post mor
tem. quando ergo in morte. Tūc enim erit
moriens ut quēadmodū tria sunt. cum dicitur
mus ante mortem. in morte. post mortē. ita
tria singulis singula: viuens. moriens. mor
tuusq; reddant. q̄n̄ itaq; sit moriens id est i
morte. ubi neq; sit viuens q̄d est ante mor
tem: neq; mortuus quod est post mortem.
sed moriens id est i morte difficilissime diffini
tur. quādiu q̄ppe est anima in corpore maxie
si etiam sensus ēē. p̄culdubio viuūt homo q̄
ostat ex anima et corpore. ac p̄ s; adhuc an
te mortem p̄o in morte ēē dicendus est. Cū
vero aia abcesserit omnēq; abstulerit corpo
ris sensum: iam post mortem mortuusq; p̄hi
betur. Perit igit inē utrūq; quo moriens vel
in morte sit. q̄n̄ si adhuc viuūt ante mortē

est. si timere desistit post mortem est. **N**ūq̄ ergo moriens id est i morte esse apprehenditur. Ita etiā in trāscursu tempoz querit̄ p̄sens nec inuenit̄ qz sine villo spacio est p̄ qd̄ trāst̄ ex futuro in p̄teritū. **N**one ergo videndum est. ne ista ratōne mors corpis nulla esse dicatur. Si em̄ est. qm̄ est q̄ in illo et in q̄ nullus esse nō potest qm̄quidem si viuū adhuc non est. quia hoc ante mortem est nō in morte. si aut̄ viuū iā cessatum est iā nō ē. qz et hoc post mortem est nō in morte. **S**ed rursus si nulla mors est ante qd̄ vel post qd̄: qd̄ est qd̄ dicitur an̄ mortem vel post mortē. **E**t hoc manifeste dicitur si mors nulla ē. **A**etqz vtiqz in paradiso bene viuendo egissemus. ut reuera mors nulla esset. **N**unc aut̄ nō solum est. verum etiā tam molesta ē. ut nec vlla explicari locutōe possit. nec vlla ratōe vitari. **L**oquimur ergo scdm̄ osuetudinem: non em̄ aliter debemus. **E**t dicamus an̄ mortem prius q̄ mors accedat: sicut sc̄ptum ē. **A**nte mortem nō laudes hoim̄ quequā. **D**icam̄ etiā postq̄ acciderit: p̄ mortem illius vel illi? factū ē illud et illud. **D**icamus et p̄nti tpe ut possumus velue cū ita loquimur moriens ille testatus est. et illis atqz illis illud atqz illud moriens dereliquit: quis hoc quisq̄ nisi viuēs oim̄o facere nō possit: et potius hoc ante mortem fecerit nō in morte. **L**oquamur etiā si cut loq̄tur sc̄pt̄a diuina. q̄ mortuos qz nō post mortem sed in morte esse non dubitat dicere. **H**inc est em̄ illud. qm̄ nō est in morte q̄ memor sit tui. **D**onec em̄ reuiuiscat̄ recte esse dicunt̄ in morte sicut in somno eē q̄sc̄qz do nec euigilet dicitur. **Q**uis in somno positos dicamus dormientes nec tñ eo mō possum̄ dicere eos q̄ iā sunt mortui morientes. **N**on em̄ adhuc moriunt̄ quia quantū attinet ad corpis mortem de qua nūc differimus. iam sunt a corpe separati. **S**ed hoc est quod dixi explicari aliqua ratōe nō posse q̄ nam modo vel morientes dicatur viuere: vel iā mortui etiā post mortē adhuc esse dicatur i morte. **Q**uo em̄ p̄ mortem si adhuc in morte. p̄sertim cū eos nec morientes dicamus. eos si cut q̄ in somno sunt dicimus dormientes. et q̄ in languore lāguentes. et q̄ in dolore vtiqz dolentes et q̄ in vita viuentes. **A**c vero mortui p̄usquā resurgant esse dicitur in morte. nec tamen p̄nt̄ morientes appellari. **V**nde nō inopportune neqz incōgrue arbitroz accidisse. et si nō humana industria iudicio fortasse diuino: ut hoc verbū quod est moriē in latina lingua nec grāmāticā declinare potuerint: ea regula qua cetera talia declinantur. **N**āqz ab eo qd̄ est oritur fit verbū t̄pis p̄te

riti ortus est. et si q̄ similia sunt q̄ p̄ t̄pis p̄te ritū p̄cipia declinantur. **A**b eo vero qd̄ est moritur si queramus p̄teriti t̄pis verbū r̄n̄ deri assolet mortuus est: u. litera geminata. **S**ic em̄ dicitur mortuus: quō fatu? ardu? carduus. aspiciuus. et si qua similia q̄ nō sunt p̄teriti t̄pis. sed qm̄ nomina sunt sine tpe declinātur. **I**llud quāsi ut declinetur quod declinari nō potest p̄ p̄cipio p̄teriti t̄pis nomen ponitur. **C**ouenienter itaqz factū ē. ut quēadmodū id qd̄ significat nō p̄t̄ agendo. ita ip̄m verbū loquendo nō possit declinari. **A**gi tamē p̄t̄ i adiutorio gr̄ie redemptoris n̄ri. ut saltem sc̄dam mortē declinare possimus. **I**lla est em̄ grauior et oim̄ maloz pessima q̄ nō fit separatōe anime et corpis. sed i eternam penā poti? vtriusqz oplexu. **I**bi ecōtrario nō erūt homines ante mortē atqz p̄ mortem s̄z semp̄ in morte. ac p̄ hoc nūq̄ viuēs nūq̄ mortui sed sine fine morientes. **N**ūquā em̄ homini pius est i morte. q̄ ubi erit mors ip̄a sine morte. **Ca. xij.**

Quom̄ ergo requirit̄ quā mortē de? p̄t̄ mis hominibz fuerit om̄iatus. si ab eo mādatū trāsgrederent̄ acceptū nec obediretiam custodiret vtz anime et corpis. an totius hominis. an illā que sc̄da dicit̄: respondendū ē omnis. **P**rima em̄ ostat ex duabus. sc̄da ex omibz tota. **S**icut enim vniuersa terra ex multis terris vniuersa ecclesia ex multis ostat ecclesijs: sic vniuersa mors ex omibz: qm̄ p̄ma ostat ex duabz vna aie altera corpis. vt sit p̄ma totius hois mors cū aia sine deo. et sine corpe ad t̄pis penas hūit. sc̄da vero vbi aia sine deo. cū corpe penas hūit eternas. **Q**uādo ergo dixit dñs primo illi hoī quē in paradiso ostiterat. de cibo v̄t̄ico q̄cunqz die ederitis ex illo morte moriemini: nō tantū p̄me mortis p̄t̄z p̄t̄em vbi aia puatur deo. nec tantū posteriorē vbi corpus priuat̄ aia. nec solū ipsaz totā p̄mā vbi et a deo et a corpe sepata puniūt. sed q̄cquid mortis est vsqz ad nouissimaz q̄ sc̄da dicit̄ et qua est nulla posterior om̄matō illa com-

Nplexa est. **Ca. xiiij.** **N**am postea q̄ p̄cepti facta transgressio est ofestim gr̄a deserente diuina d̄ corpōrū suoz nuditate ofusi sunt. **V**nde etiā folijs ficulneis que forte a p̄turbatis p̄ma opta sunt. pudenda repperūt: que p̄us eadem mēbra erāt: sed pudenda nō erant. **S**enserūt ergo nouū motū inobediētiē carnis sue. tan qz reciproca penā inobediētiē sue. **I**ā quippe aia libertate in p̄uersum p̄pria delectata et deo de dignata huire p̄stino corpis seruitō destituebāt: et quia sup̄iorem dominum suo

arbitrio deseruerat inferiorē famulū. ad suum arbitriū nō tenebat; nec omnino habebat subditā carnē sicut semp habere potuisset. si deo subdita ip̄a māssisset. Tūc ergo cepit caro occupare aduersus sp̄m; cū qua trouersia nati sum⁹ trahentes originē mortis in membris nostris uiciataq; natura cōsentōnem eius sine uictoria de p̄ma priuati

Done gestantes // Ca. xliij.
 Deus em̄ creauit hoīem rectū naturāq; auctōr. nō utiq; uicioꝝ. sed sponte de p̄uatu iusteq; dānat⁹. de p̄uatos damnatosq; se nerauit. Omnes enim fuim⁹ i illo vno. quando omnes fuimus ille vn⁹. q̄ p̄ femina lapsus ē in peccatū; q̄ de illo est facta ante peccatū. Nōdū erat nobis sigillatim creata ⁊ distri- buta forma in q̄ singuli uiueremus; sed iam erat natura semina ex qua p̄pgeremur. q̄ scilicet p̄pter peccatū uiciata; ⁊ uiculo mortis obstricta iusteq; dānata. nō alterius cōditionis homo ex hoīe nasceretur. Ac p̄ hoc liberi arbitrii malo vsu series huius calamitatis exorta ē. que humanum gen⁹ origine de p̄uata uelut radice corrupta. vsq; ad secū de mortis exitū q̄ nō habet finē. solis ex- ceptis q̄ p̄ dei gratiā liberātur miseriaz oneri

Quone pducit // Ca. xv.
 Namobrem etiā si eo quod dictus est morte moriemini qm̄ nō est dictū mōrib; eā solas intelligamus q̄ fit cū aīa deseritur sua uita. quod illi deus ē; nō enim deserta est ut desereret. sed ut deserētur deseruit. ad malū q̄ppe eius prior ē uolūtas eius; ad bonū uero eius p̄or est uolūtas creatoris eius siue ut eā faceret q̄ nulla erat. siue ut reficiat qz lapsa perierat; etiā si hāc intelligamus deū denūciāsse mortē in eo qd̄ ait; q̄ die edēritis ex illo morte moriemini. tanq̄ diceret. q̄ die deserueritis me p̄ inobediētia. deserā uos p̄ iusticia; p̄fecto in ea morte etiā cetera denūciāte sūt que p̄culdubio fuerāt secuturę. Nā in eo q̄ inobediēs motus in carne aīe inobediētis ex ortus est p̄pter quē pudēda tererūt. sensa ē mors vna in qua deseruit aīam deus. Ea si significata ē uerbis eius qm̄ timore demēti. se se abscondenti homini dixit adaz ubi es. non utiq; ignorādo q̄rēs. sed increpando ammo nens. ut attēderet ubi esset in q̄ deus nō eēt. Cuz uero corpus aīa ip̄a deseruit etate corruptū ⁊ senectute ofectū. uenit in experimen- tū mors altera de qua deus peccatū adhuc puniens homini dixerat; terra es. ⁊ in terrā ibis; ut ex hijs duab; mors illa p̄ma que totius hominis est opleretur. quā secūda in ultimo seq̄tur. nisi homo p̄ gratiā liberet. Neq; enim corp⁹ qd̄ de terra ē rediret in terrā

nisi sua morte; que illi accidit cuz deserit sua uita id est aīa. Vnde ostat in eor xp̄ianos ueraciter catholicā tenētes fidē etiā ip̄am nob̄ corpis mortē. non lege nature q̄ nullā mortē homini de⁹ fecit sed merito inflictā eē peccati. qm̄ peccatū uindicās de⁹ dixit homi in q̄ tunc omēs eram⁹; terra es ⁊ in terrā ibis

Ed p̄bi oīra quoz // Ca. xvi.
 Calumnias defēdimus ciuitatē dei hoc est eius ecclesiā sapiētē sibi uideat irridere q̄ dicimus anime de corpe sepatōnem. inter penas eius esse deputāda; qz uidelicet ei⁹ p̄fectā beatitudinē tūc illi fieri existimāt cum omni corpe prius exuta; ad deū simplex et sola ⁊ quodamō nuda redierit. Vbi si nihil q̄ ista refelleret opinio in eoz literis inueni- rem opofius nihil disputādum eēt ex quo de monstrare nō corp⁹ esse anime sed corruptibile corpus onerosum. Vñ illud ē quod scri- pturis nr̄is in superiori libro memorauim⁹. Corpus enim corruptibile aggrauat aīam addēdo utiq; corruptibile nō q̄licūq; corpe. sed q̄le factū ē ex peccato osequētē uindicā animā phibuit aggruari; quod etiā ⁊ si nō addidisset nihil aliud intelligere deberem⁹. Sed cum aptissime plato deos a summo deo factos habere immortalia corpora predicet eisq; ip̄m deū a quo facti sunt inducat pro magno beneficio pollicentē. q̄ in eternū cuz suis corporib; p̄manebūt nec ab eis ulla mōte soluerēt. qd̄ ē q̄ isti ad exagitādā cristi- anā fidē fingūt se nescire qd̄ sciūt aut etiāz sibi repugnātes aduersus seip̄os malunt dicere dū nobis nō desinat otradicere. Nemp̄ platōnis hęc uerba sunt sicut ea cicerō in la- tino uertit q̄bus inducit summū deū deos q̄s fecit alloquētē ⁊ dicentē. Vos q̄ meo saru- orti estis atēdite. quoz opoz ego parēs ef- fectoz; sim. Hęc sunt indissolubilia meo nu- tu quāq; omne colligatum solui potest. Sed haud quāq; bonū est; ratōe iūctum dissolue- re uelle. Sed qm̄ orti estis immortales uos q̄dem esse ⁊ indissolubiles nō potestis. Nūq; tñ dissoluemini. neq; uos vlla mortis fata pe- rimēt. nec erūt ualētiora quā cōsiliū meū. q̄ maius est uinculū ad p̄petuitatē uestram quā illa q̄bus estis cum gignebamini colliga- ti. Ecce deos plato dicit ⁊ corporis animeq; colligatōne mortales; et tamen immorta- les dei a q̄ facti sunt uolūate atz consilio. Si aut anime pena ēi qualicūq; corpe colligari qd̄ est q̄ eos aliquoties de⁹ tanq; sollicitos ne forte moriantur. id ē dissoluant a corpe de sua facit immortalitate securos; non p̄p̄ eoz naturam. que sit compacta nō simplex sed p̄pter suam inuicissimaz uolūtatē. qua

potens est facere. vt nec orta occidant. nec
 onera soluantur. sed incorruptibiliter pseue-
 rent. Et hoc qdem vtz plato vtz de sideribz
 dicat. alia qstio est. Neqz em ei otinuo coce
 tendu e globos istos luminu siue orbiculos.
 luce corporea sup terra. seu die seu nocte ful-
 gentes. suis qbusdam pprijs animis viuere
 eisqz intellectualibz et beatis. quod etiã de ip-
 so vniuerso mudo tanq vno animali maxio
 q cuncta cetera otineretur animalia instan-
 ter affirmat. sed hec ut dixi alia qstio e qua
 nuc discutiedam no suscipimus. Hoc tantuz
 cotra istos omemoradu putau i se platonu
 eos vocari vel esse gloriatur. cuius supbia
 nominis erubescut esse xpiani. ne commune
 illi cu vulgo vocabulu vilefaciat pileato. u
 taromagus inflata qntomagus exiguas pau-
 citatem. et qrentes qd in doctrina xpiana re-
 phendunt exagitāt eternitate corpore. tanq
 hec sint inter se otaria. ut et beatitudinez q
 ramus et eam semp esse velimus in corpe ve-
 lut erumnofo vinculo colligatam. cu eorum
 auctor et magister plato donu a deo summo
 dijs ab illo factis dicat esse ocessuz. ne aliqui
 moriantē id est a corpibus qbz eos conexiuit
 dissoluantur.

Ca. xvij.
Quotendūt etiam isti terrestria corpa
 sempiterna esse nō posse. cū ipam vniuersam
 terram dei sui nō qdem sumi sed tñ magni.
 id est totius huius mundi membrum in medio
 positū et sempiternū esse nō dubitet. Cū er-
 go deus ille sumus fecerit eis alterz que pu-
 tant deū id est istū mūdum. ceteris dijs q in
 fra eū sunt pferēdū. eūdemqz esse existimāt
 animatē anima scilicet sicut asserūt ratio-
 nali vel intellectuāli. i tam magna mole cor-
 poris ei? inclusa ipsiusqz corpis tanqz mēbra
 locis suis posita atqz digesta. qtuor ostiue
 rit elemēta. qz iūcturam ne vnqz deus eoz
 tam magnus moriat. indissolubilem ac sem-
 piternam velme: qd cause est. ut i corpe ma-
 ioris animantis tanqz mediū membrū eter-
 na sit terra. et alioz animantiū terrestrium
 corpa si deus sicut illud velit eterna esse nō
 possint. Sed terre inquit terra reddenda ē
 vñ animalū terrestriū sumpta sūt corpa.
 Ex quo fit inquit vt ea sit necesse dissolui
 et emori. et eo nō terre stabili ac sempiternē
 vnde fuerant sumpta restitui. Si qz s etiaz
 de igne similiter affirmet et dicat reddēda es-
 se vniuersa igni corpa. q inde sumpta sunt.
 ut et celestia fierēt aialia nōne immortalital
 quā talibz dijs velut deo summo loquere. p-
 misit plato tanqz violētia disputat omis hu-
 ius intercedet. An ibi ppterea nō sit qz de
 nō vult. cuius volūtatem ut ait plato nulla

vis vincit. Quid ergo phibet ut hoc etiã de
 terrestribz corpibz deus possit efficere. quã-
 do qdem ut nec ea q orta sunt occidat. nec ea
 que sunt iūcta soluat. nec ea que sunt ex ele-
 mentis sumpta reddant. atqz ut anime i cor-
 poribz ostiute nec vnqz ea deserat. et cuz eis
 immortalitate ac sempiterna beatitudine p-
 fruanti. posse deū facere ostitetur plato. Cur
 ergo nō possit ut nec terrestria moriant. An
 deus nō est potens quousqz xpiani credunt
 sed qusqz platonici volūt. Primiz qpe osti-
 lum dei et ppatem potuerūt nosse phi nec po-
 tuerūt nosse pphete cū poti? ecōtrario dei p-
 phetas ad enūciādū eius quātū dignat? est
 volūtatem spūs eius docuerit. phos autē i ea
 cognoscenda siectura hūana deceperit. Ve-
 rum nō vsqz adeo decipi debuerūt non solum
 ignorātia vtz etiaz pūcātia. ut et sibi aptis
 sine refragentur magnis disputationū vi-
 ribus asserētes. aīme ut beata sit nō terrenū
 tantū. sed omne corpus esse fugiendū et deos
 rursus dicentes habere beatissimas aīmas. et
 tamen eternis corpibz illigatas celestes q-
 dem igneis. iouis autē ipius aīam que mūdū
 istū volunt omibz omīno corporeis elemētis
 qbus hec tota moles a terra i celū surgat in-
 clusam. Hāc enim aīam plato ab intimo ter-
 re medio qd geometre cētron vocat p omis
 ptes eius vsqz ad celi summa et extrema dif-
 fundi et extendi p numeros musicos opinat
 vt fit iste mūdus animal maximū beatissimū
 sempiternū. cuius aīa et pfectam sapiētie fe-
 licitatem teneret. et corpus pprium non re-
 linqueret. cuiusqz corpus et in eternū ex il-
 la viueret. et eaz qpus nō simplex s; tot cor-
 poribz tātisqz opactū hebetare atqz tardare
 non posset. Cū igi? suspitōnibus suis ista per-
 mittant cur nolūt credere dīma volūtate at-
 qz potentia immortalia corpa posse fieri. ter-
 rena. i qbz aīe nlla ab eis morte sepate. nul-
 tis eoz oneribus aggrauate. sempiternē ac
 feliciter viuāt. quod deos suos posse asserūt
 in corpibus igneis. iouemqz ipm eoz regē
 in omibz corporeis elemētis. Nam si aīe ut
 hēa sit corpus est omne fugiendū. fugiat dij
 eorū de globis siderum. fugiat iupiter de ce-
 lo et terra. aut si non possint miseri iudicētur
 Sed neutrū isti volunt. q neqz a corporibus
 separationem audent dare dijs suis. ne eos
 mortales colere videant. nec beatitudinis p-
 uationem ne infelices eos eē fateatur. Non
 ergo ad beatitudinē osequendam omnia fu-
 gienda sunt corpa s; corruptibilia. molesta
 graua. moribūda. nō qualia fecit pms ho-
 minibz bonitas dei. sed qualia eē opulit pena
 peccati.

Ca. xvij.

Sed necesse est inquirere ut terrena corpora naturale pondus vel in terra teneat vel cogat ad terram. et ideo in celo esse non possunt. Primi quidem illi homines in terra erant nemo rosa atque fructuosa quam paradisi nomen obtinuit. Sed quod ad hoc respondendum est vel pro christi corpus cuius quo ascendit in celum vel propter sanctorum qualia in resurrectione futura sunt in teneantur paulo attenti pondera ipsa terrena. Si enim ars humana efficit ut ex metallis que in aquis posita continuo submerguntur quibusdam modis vasa fabricata etiam natant possint quanto credibilis et efficacius occurrat aliis modus operationis dei. cuius omni potestissima voluntate plato dicit. nec ortu interire nec colligata posse dissolui. cum multo mirabilius incorporea corporeis. quam quecumque corpora quibuscumque corporibus copuletur. possit molibus prestante terrenis. ut nullo in ima pondere deprimantur ipsorumque animis perfectissime beatis. ut quibus terrena tamen incorruptibilia iam corpora. ubi volunt ponant. et quo volunt agant situ. motuque facillimo. An vero si hoc angeli faciant. et quelibet animalia terrestria rapiant ubi libet ostentantque ubi libet. aut eos non posse. aut onera sentire credendum est. Cur ergo sanctorum perfectosque diuino nunquam spiritus. sine ulla difficultate posse ferre quo voluerit et sistere ubi voluerit sua corpora non credamus. Nam cum terrenorum corporum sicut onera in gestando sentire consueuimus. quanto maior est quantitas. tanto fit maior et grauitas. ita ut plura pondus quam pauciora plus prementur. membra tamen sue carnis leuiora portant anima cum in sanitate robusta sunt. quam in languore cum macra sunt. Et cum alijs gestantibus onerosior fit salus et validus quam exilis et morbidus. ipse tamen ad suum corpus mouendum atque portandum agilius est. cum in validudine bona plus habet molis quam cum in peste vel fame minimum roboris. Tantum valet in habendis etiam terrenis corporibus quibusvis adhuc corruptibilibus atque mortalibus non quantitateis pondus. sed temperationis modus. Et quod verbis explicat quantum distet iter preteritam quam dicimus sanitatem. et immortalitatem futuram. Non itaque nostram fidem redarguit plures de ponderibus corporum. Nolo enim querere cur non credant terrenum esse posse corpus in celo. cum terra vniuersa liberetur in nichilo. Fortassis enim de medio mundi loco eo quod in eum coeant queque grauiora. etiam argumentatio verisimilior habeatur. Illud dico. si diuinos quibus inter animalia terrestria cetera. etiam hominem faciendum omisit plato potuerit sicut dicit ab igne remouere videri qualiter sunt lucidi relinquare. quam per oculos emicaret. ita ne deo suo

mo occidere dubitamus cuius ille voluati potestatisque occidit ne moriatur que orta sunt. et tamen diuersa tam dissimilia id est corpora et in corpora sibi in onera nulla possint dissolutio ne se iungi. ut de carne hominis cui donat immortalitatem. corruptioem auferat naturam relinquat. et grauitatem figurare membrisque de teneat detrahatur potestatis tarditate. Sed si de resurrectionis mortuorum. et de corporibus eorum immortalibus diligetius si deus voluerit in fine huius operis differendum est. **Ca. xix.**

Nunc de corporibus primorum hominum quod infinitum explicemus. quam nec mors ista que bona prestat bonis. nec tantum paucis intelligentibus siue credentibus. sed omnibus nota est qua fit anime a corpore separatio. que certe corpus animatis quod euidenter viuere et euidenter mori. eis potuisset accidere. nisi peccati meritum sequeretur. Licet enim iustorum ac piorum anime defunctorum quod requie viuere dubitare fas non sit. usque adeo tamen eis melius esse cum suis corporibus bene valentibus viuere. ut etiam illi quod omnimodo esse sine corpore beati simum existimant. hanc opinionem suam sententia repugnante dimittant. Neque enim quisquam audebit illorum sapientes homines siue mortuos siue iam mortuos id est aut carere corporibus. aut corpora reliquos. diuisis immortalibus anteponere. quibus deus summus apud platonem mundum ingens indissolubile scilicet vitam id est eternam. cum suis corporibus ostentum pollicetur. Optime autem cum hominibus agitur atque biteratur id est plato. si tamen hanc vitam pie iusteque peregerint. ut a suis corporibus separati in ipsorum deorum que sua corpora nunquam deserunt recipiantur finem. scilicet immortales supra. ut conexa reuisant. rursus et incipiant in corpora velle reuerti quod virgilius ex platonico dogmate dixisse laudatur. Ita que anime mortaliu nec in suis corporibus semper esse posse existimat. sed mortis necessitate dissolui nec sine corporibus durare perpetuo. sed alternantibus vicibus indefinenter viuos ex mortuis. et ex viuis mortuos fieri putat. ut a ceteris hominibus hoc videatur differre sapientes. quod post mortem feruntur ad sidera. ut aliquando diutius in astro sibi congruo quibusque requiescat atque inde rursus miserie pretereunte oblitus. et cupiditate habendi corporis usque redat ad labores erumnasque mortaliu. illi vero que stultam duxerint vitam. ad corpora suis meritis debita siue hominum siue bestiarum de proximo reuoluantur. In hac itaque durissima condicione constituit etiam bonas atque sapientes animas quibus non talia corpora distributa sunt cum quibus semper atque immortaliter viuerent. ut neque in

corporibus permanere neque sine his possint in eterna puritate durare. De quo platonico dogmate iam in libris superioribus diximus christiano tempore erubuisse porphirium; et non solum ab animis humanis remouisse corpora bestiarum, verum etiam sapientium animas ita voluisse de corporibus nexibus liberari; ut corpus omnium fugientes beati apud patrem sine fine teneantur. Itaque ne a christo vinciri videretur vitam sanctis pollicente perpetuam, etiam ipse purgatas animas sine ullo ad miseriam praesertim reditu in eterna felicitate constituit; et ut christus aduersaretur; resurrectionem incorruptibilium corporum negans; non solum sine terrenis, sed sine ullis omnino corporibus eas asseruit in sempiternum esse viduras. Nec tamen ista qualicumque opinione precepit saltem ne diis incorporatis religionis obsequio subderentur. Quid ita; nisi quia eas quous nulli corpori sociatas non credit illis esse meliores. Quapropter si non audebit isti sicut eos auluros esse non arbitror diis beatissimis et tamen in eternis corporibus ostentis humanas animas antepone; cur eis videtur absurdum quod fides christiana predicat, et primos homines ita fuisse oditos, ut si non peccassent; nulla morte a suis corporibus soluerentur, sed promeritis obedientie custodie immortalitate donati, cum eis viuerent in eternum, et talia sanctos in resurrectione habituros ea ipsam quibus hic laborauerunt corpora, ut nec eorum carni aliquid corruptionis vel difficultatis, nec eorum beatitudinem aliquid doloris et infelicitatis possent accidere. ¶ **Ca. xx**

Dominus nunc sanctorum anime defunctorum ideo non habent grauem mortem quam separante sunt a corporibus suis, quia caro eorum requiescit in spe; qualibet sine ullo iam sensu otumelias accepisse videtur. Non enim sicut platonem visum est corpora obliuione desiderant sed potius quia meminerunt quod sibi ab eo sit promissum quam neminem fallit; quod etiam eis de capitolorum suorum integritate securitatem debet; resurrectionem corporum in quibus multa dura perpassi sunt, nihil in eis ulterius tale sensuri de fiderabiliter et patienter expectant. Si enim carnem suam non oderant quam eam sue menti infirmitate resisterem spiritali iure cohercebant. Quotomagens ea diligunt et ipsam spiritalem futuram. Sicut enim spiritus carnis huius non modo graue carnalis, ita caro spiritui huius recte appellatur spiritus; non quia in spiritum ouertur sicut nonnulli putant ex eo quod scriptum est seminat corpus animale, surget corpus spirituale sed quia spiritus summa et mirabili obtempandi facilitate subderetur, usque ad implendam immortalitatis indissolubilis securissimam voluntatem

tem omni molestie sensu, omni incorruptibilitate et tarditate detraeta. Non solum enim non erit tale quale nunc est in quibus optima valetudine, sed nec tale quidem quale fuit in primis hominibus ante peccatum; quod licet morituri non essent nisi peccassent; alimenter tamen ut homines utebantur, non dum spiritalia sed adhuc animalia corpora aeterna gestantes. Que licet senio non veteresceret ut necessitate produceret ad mortem, quam status eis de ligno vite quod in medio paradiso cum arbore vitae simul erat, mirabiliter dei gratia praestabat; tamen et alios sumebant cibos praeter vnam arborem que fuerat in beldicta non quia ipsa erat malum sed propter omnem adu purum et simplicis obedientie bonum, que magna virtus est rationalis creature sub creatore domino constituta. Nam ubi nullum malum tangere praefecto si prohibuit tangere; sola inobedientia peccabat. Agebat et alii que sumebant; ne animalia corpora molestie aliquid essent aut fieri sentirent. De ligno autem vite propterea gustabat ne mors eis undecumque subreperet, vel senectute offensa decursis temporum spacijs interiret, tanquam cetera essent alimentero, illud sacramento; ut sic fuisse accipiatur lignum vite in paradiso corporali, sicut in spiritali hoc est intelligibili paradiso sapientiae dei de qua scriptum est. Lignum vite est amplex

uentibus eam. ¶ **Ca. xxi**

Unde nonnulli totum ipsum paradysum ubi primi homines parentes generis humani, sancte scripturae veritate fuisse narrant, ad intelligibilia referunt, arboresque illas et ligna fructifera in virtutes vite, moresque ouertunt tanquam visibilia et corporalia illa non fuerint; sed intelligibilium significandorum causa eo modo dicta vel scripta sint quasi propterea non potuerit esse paradysus corporalis, quia potest etiam spiritalis intelligi tanquam ideo non fuerint due mulieres agar et sara, et ex illis duo filii abrahama, vnus de ancilla alius de libera, quia duo testamentum in eis figurata dicit apostolus; aut ideo non nulla petra moysi percussente aqua deflueret quia potest illic figurata significacione etiam christus intelligi; eodem apostolo dicente, petra autem erat christus. Nemo itaque prohibet intelligere paradysum vitam bonorum, quatuor eius flumina quatuor virtutes, prudentiam, fortitudinem, temperantiam, atque iusticiam, et ligna eius omnes vitales disciplinas; et lignorum fructus mores primorum et lignum vite ipsam bonorum omnium mentem sapientiam; et lignum scientie boni et mali, transgressi mandati experimentum. Denique enim peccatoribus bene utique quam iuste constituit deus; sed non suo bono expiit homo. Possunt etiam in ecclesia intelligi; ut ea melius accipiamus

tanq̄ prophetica iudicia p̄cedentia futurorū
 paradisi scilicet ipsam ecclesiam. sicut de illa
 legitur in cātico cāticoꝝ: quatuor autē pa-
 radisi flumina quatuor euāgelia: ligna fru-
 ctifera sanctos: fructus autem eorū opa eo-
 rum: lignum vite sanctū sanctoꝝ vtiq; xp̄m
 lignū sciētie boni et mali xp̄iū volūtatis ar-
 bitriū: nec seipso q̄ppe homo diuina volunta-
 te otempta. nisi p̄ncipiose vti potest: atq; ita
 discit q̄d inter sit. verus intereat omni omni-
 bus bono. an xp̄io delectet. **De** q̄ppe amant
 donat sibi. ut in dē timorib; memorib; usq; cō-
 pletus cāter in psalmo. si tū mala sua sentit.
 ad meipm̄ anima mea turbata ē. correctus
 q; iam dicat: fortitudinē meā ad te custodi-
 am. **De** et si qua alia comodius dici possunt
 de intelligēdo spiritaliter paradiso. nemine p̄-
 hibente dicat: dum tamē et illius historie ve-
 ritas fidelissima rez gestaz narratōe omen
 data credatur **Ca. xxij.**

Corpora ergo iustorū q̄ in resurrectōe
 facta sūt. neq; vllō ligno indigebūt q̄ fiat. ut
 nullo modo vel senectute inueterata moriāt
 neq; vllis alijs corporalib; alimētis q̄b; esuri-
 endi ac sitiendi qualiscūq; molestia deuiet
 qm̄ certo et omnino inuolabili munere imor-
 talitatis induēt ut non nisi velint possibilitate
 te nō necessitate vescantur. **Ad** angelis q; vi-
 sibiter et tractabiliter apparētes. nō quia in-
 digebant. sed quia volebāt et poterāt. ut ho-
 mimib; ogruerēt sui ministerij q̄dam hūani-
 tate fecerūt. **Neq;** enim in fātafmate ange-
 los edisse credendū est. qm̄ eos hoies hospicio
 suscepit. q̄uis vterq; angeli essent ignorā-
 tibus similib; nobis indigētia vsci viderēt. **Vn-**
 de est qd̄ ait angelus in libro thobie videba-
 tis me māducare: sed visu vestro vtebatis. id
 est necessitate reficiēdi corpis sicut vos fa-
 cicis me cibū sumere putabatis. **Sed** si forte
 de angelis aliud credibilius disputari potest
 certe fides xp̄iana de ip̄o saluatore nō dubi-
 tat. qd̄ etiam post resurrectōem iam qd̄ spi-
 rituali carne. sed tamē vera. cibū ac potū eorū
 discipulis sumpsit. **Nō** enim potestas s; ege-
 stas edendi ac bibendi. talibus corporib; au-
 feretur. **Vnde** et spiritalia erūt nō quia cor-
 pora esse desistat. sed quia spiritu viuifican-
 te subsistent. **Ca. xxij.**

Nam sicut ista que habent animā viuē-
 tem. nōdum sp̄m̄ viuificātem animalia dicū-
 tur corpora. nec tamē aīe sūt s; corpora ita
 illa spiritalia vocātur corpora. **Ab** sit tamē ut
 sp̄s ea credamus futura. s; corpora carnis
 habitura substantiam: sed nullā carbitatem
 corruptionēq; carnalē. sp̄ū viuificāte passu-
 ra. **Tūc** iam nō terrenus sed celestis homo

erit. nō quia corpus quod de terra factū est
 nō ip̄m erit. sed quia dono celesti iam esse erit
 ut etiam celo incolendo nō amissa natura. s; **mutata**
 qualitate oueniat. **Primus** autē ho-
 mo de terra terrenus in aīam viuētē factus
 est nō in sp̄m̄ viuificātem: qd̄ ei post obediē-
 tie meritum seruabatur. **Deo** corpus eius
 quod cibo ac potu egebat ne fame afficere-
 tur ac siti. et non immortalitate illa absolu-
 ta atq; indissolubili. sed ligno vite a mortis
 necessitate phibeatur atq; in iuuetis flo-
 re tenebat. nō spiritale sed aīale fuisse n̄ du-
 bium est: nequaquā tū moritur. nisi in dei p̄bi-
 cētis minātisq; sentētia delinquentē corruiss; **et**
 alimētis q̄dem etiam extra paradysū nō
 negatis. a ligno tamē vite phibitus cētē
 pote reuultateq; fimeus. in ea dūtaxat vi-
 ta quā in corpore licet aīali. donec spiritale
 obediētie merito fieret. posset in paradiso n̄
 si peccasset habere p̄petuā. **Quap̄** propter etiā
 si mortē istā manifestam q̄ fit aīe a corpore
 separatio intelligamus simul significatā. in
 eo qd̄ deus dixerat. q̄ die ederitis ex eo mor-
 te moriemini: nō ideo debet absurdum videri
 quia nō ea p̄sus die a corpore sunt soluti. q̄
 cibum interdīctū mortiferumq; sumpserūt. **Ea**
 q̄ppe die mutata i teerius viciat atq; na-
 tura atq; a ligno vite sepatione iustissima.
 mortis in eis etiāz corporalī necessitas facta
 est: cū qua nos necessitate nati sumus. **Pro-**
 pter qd̄ ap̄lus nō aīe. corp⁹ q̄dem moritur
 est p̄pter peccatum: sed aīe corp⁹ q̄dē mor-
 tuum est p̄pter peccatū: sp̄s autē vita p̄t
 iusticiam. **De**inde subiūxit. **Si** autē sp̄s ei⁹
 q̄ suscitauit xp̄m a mortuis habitāt in vobis
 q̄ suscitauit xp̄m a mortuis viuificabit et mō-
 talia corpa vestra. p̄pter inhabitātem sp̄m̄
 eius in vobis. **Tūc** ergo erit corpus in sp̄itu
 viuificātem. qd̄ nūc est in aīam viuētē: et
 tamē mortuū dicit ap̄lus: quia iā moriendi
 necessitate strictum est. tūc autē ita erat
 in aīam viuētē. q̄uis nō in sp̄itū viuifi-
 cātem: ut tamē mortuū dici nō recte possit
 quia nisi p̄teratōe peccati necessitate mori-
 endi habere nō posset. **Cum** vero de⁹ et dicē-
 do adam vbi es mortem significauerit aīe.
 que facta est illo deserente. et dicendo terra
 es et in terraz ibis. mortē significauerit cor-
 poris que illi sit aīa decedente. p̄pterea de
 morte secūda nichil dixisse credend⁹ ē. quia
 occultam esse voluit. p̄pter dispensatōem te-
 stamenti noui. ubi secūda mors ap̄tissime de-
 claratur. ut p̄sus ista mors p̄ma q̄ omnis ē
 omnib; p̄dere ex illo venisse peccato quod
 in vno omne factum est omnib;: mors v̄ro
 secūda nō vtiq; omnis est omnib; p̄pter

eos q̄ scdm̄ propostū vocati sunt sancti. q̄s
 añ p̄sciuit ⁊ p̄destinauit sic ait ap̄tus. confor
 mes fieri imaginis filij sui: ut sit ip̄e p̄moge
 nitus i multis fratribus. q̄s a sc̄da morte per
 mediatorē dei gr̄a liberauit. In corpe ergo
 aiāli p̄mū hoiez factū. sic ap̄stol⁹ loq̄r. Vo
 lens em̄ ab spiritali q̄d in resurrectōe futuz
 ē h̄ quod nunc ē aiāle discernē. seminat̄ in q̄t
 i corruptōne. surget i incorruptōne; seminat̄
 in otumelia. surget in gloria; seminat̄ i infir
 mitate; surget in v̄tute; seminat̄ corpe aiāle
 surget corpe spiritalē. Deinde ut h̄ pbaret
 si ē in q̄t corpus aiāle; ē ⁊ spiritalē. Et ut q̄d
 essz aiāle corpe ostenderet. sic in q̄t sc̄ptū est
 factus ē p̄mus homo in aiāz viuentez. Isto
 igit̄ mō voluit ostēdere quid sit corpe aiāle.
 Quis sc̄pturā nō dixerit de hoie p̄mo. q̄ ē ap
 pellatus adā. q̄n̄ illi aiā flatu dei creata est ⁊
 factus est homo in corpe aiāli; s̄z sc̄us est in
 aiām viuente. In eo q̄ quod sc̄ptū est sc̄us est
 p̄mus homo in aiām viuente; voluit ap̄tus i
 telligi corpus hois aiāle. Spiritalē autē quē
 admodū intelligēdū esset: ostendit addendo
 Nouissim⁹ adā in spiritū viuificātem. peul
 dubio x̄pm significans q̄ iam ex mortuis ita
 resurrexit ut mori deinceps omnino nō possit.
 Demoz seq̄tur ⁊ dicit. Sed non p̄mū q̄d spi
 ritale ē s̄z quod aiāle; postea spiritalē. Vbi
 multo aptius declarauit se aiāle corpus inhi
 nuasse in eo quod sc̄ptum ē factū esse p̄mum
 hoiem in aiām viuente; spiritalē at̄ in eo q̄d
 ait. nouissimus adā in sp̄m viuificāte. Pri
 us est em̄ aiāle corpus. q̄le habuit primus
 adā qūis nō morituz nisi peccasset. q̄le nūc
 habemus ⁊ nos hacten⁹ eius mutata vicia
 taqz natura: q̄tenus in illo postea q̄ peccauit
 effectū est. vñ haberet iā moriēdi necessita
 tem. tale p̄ nob̄ etiā x̄ps habere dignat⁹ est
 nō q̄dem necessitate s̄z potestate. postea vero
 spiritalē q̄le iam p̄cessit in x̄po tanq̄ in capi
 te n̄to; secutuz est aut̄ in mēbris ei⁹ vltima
 resurrectiōne mortuoz. Ad iūgit̄ deinde apo
 stolus. duoz istoz hoim̄ euidentissimā diffe
 rentiam dices. Prim⁹ homo de terra terren⁹
 secūdus homo de celo celestis. Qualis terre
 nus. tales ⁊ terreni. q̄lis celestis tales et ce
 lestes; ⁊ quomodo induimus imaginē terre
 ni. induamur etiā imaginē eius q̄ de celo ē
 Hoc ap̄tus ita posuit: ut nūc q̄dem in nob̄ se
 cūdū sacramentū regeneratiōis fiat: sicut
 alibi dicit: Quotquot in x̄po baptisati estis
 x̄pm̄ induistis; re autē ip̄a tunc perficitur.
 cum ⁊ in nob̄ q̄d est aiāle nascendo. spiritalē
 factum fuerit resurgendo. Vt em̄ eius itidez
 verbis vtar: spe salui facti sumus. Induim⁹
 autē imaginē terreni hominis p̄pagati/

one preuaricationis et mortis quā nobis in
 tulit generatio; sed induimus imaginem ce
 lestis hominis gratia indulgētie viteqz p̄pe
 tue. quod nobis p̄stat regeneratio: non nisi
 p̄ mediatorē dei et hominū hominez x̄pm̄
 ih̄sum. quem celestem hominem vult̄ intelli
 gi. quia de celo venit; ut terrene mortalita
 tis corpore vestiretur; quod celesti immorta
 litate vestiret. Celestes vero ideo appellat et
 alios; quia fiunt per gratiam mēbra eius. vt
 cum illis sit vnus x̄ps velut caput et corpus
 Hoc in eadem epistola euidentius ita ponit.
 Per hominē mortis. et per hominem resurre
 ctio mortuoz. Sicut em̄ in adam om̄es mo
 riūtur. ita et in x̄po om̄es viuificabūt. Tam
 vtiqz in corpe spiritali quod erit in spiritum
 viuificantem; nō quia om̄es q̄ in adam mo
 riuntur membra erūt x̄pi ex illis em̄ multo
 plures secūda in eternū morte plectent̄. sed
 ideo dictū ē om̄es atz om̄es. qz sic nemo cor
 pore aiāli nisi in adā moriē. ita nemo spirita
 li nisi in x̄po viuificat̄. Promde nequa q̄ pu
 tandū nos in resurrectiōne tale corpus habi
 turos. q̄le habuit homo p̄mus añ peccatum
 nec illud quod dictū ē. q̄lis terren⁹ tales ter
 reni. secūdū h̄ intelligēdū quod factū ē ad
 missione peccati; non em̄ estimādū ē eū añq̄
 peccasset spiritalē corpus habuisse. et pecca
 ti merito in aiāle mutātū. Vt em̄ h̄ putetur
 parum attenditur tāti verba doctoris q̄ ait
 si est corpus animale; est et spiritalē. Sic et
 factus est primus homo adam in animaz vi
 uentem. Nunquā h̄ p̄ peccatū factum ē cū
 fit ista hominis prima conditio. s̄ qua beatis
 simus ap̄tus ad corpe animale mōstrādū. h̄
 testimonium legis assumpserat. **Ca. xxiiij**
Unde illud parum cūnsiderare quibus dā
 visum est i eo quod legitur. inspirauit
 deus in faciem hominis spiritum vite ⁊ sc̄us
 est homo in animam viuente; non tunc ani
 mam primo homini datam. sed eam que iaz
 merat spiritus sancto viuificataz. Mouet em̄
 eos quod domini ih̄sus postea q̄ resurrexit
 a mortuis insufflauit; dicens discipulis suis
 accipite spiritū sanctum. Vnde tale aliquid
 factum existimant quāle tunc factum est q̄
 si et h̄ secutus euāgelista dixerit; et sc̄i sunt
 in animam viuente; Quod quidem si deim̄
 esset h̄ intelligeremus. qz animarum quedā
 vita sic spirit⁹ dei; sine quo anime ratiōnales
 mortue deputande sunt; qūis earum presen
 tia viuere corpore videantur. Sed non ita
 factum quādo est obitus homo; satis ipsa li
 bri verba testantur. q̄ ita se habent. Et for
 mauit deus hominē; puluerem de terra. Quō
 q̄dā planius interpretanduz putātes dixerūt

Et finxit hominem de limo terre: quoniam su-
perius dictum fuerat: fons autem ascendebat
de terra et irrigabat omnem faciem terre. ut ex
hoc limus intelligendus videtur humore scili-
cet terrae creatus. **V**bi enim hoc dictum est ori-
natio sequitur. et formavit deus hominem pulverem
de terra sicut greci codices habent: unde in
latina lingua scriptura ipsa ouersa est. **S**ive
autem formavit sive finxit quod dicere volue-
rit quod grece dicitur eplaten ad rem nihil in-
terest: magis tamen proprie dicitur finxit. **A**mbi-
guitas visa est deuitanda eis. qui formavit
dicere maluerunt eo quod in latina lingua illud
magis obtinuit consuetudo ut his dicantur fin-
gere quod aliquid mendacio simulate opponunt.
Hunc igitur formatum hominem de terre pul-
uere sive limo. erat enim puluis humidus: hunc
inquit ut expressius dicam sicut scriptura lo-
quitur puluerem de terra animale corpus fa-
ctum est docet apostolus cum animam acce-
pit. **E**t factus est homo iste in animam viuē-
tem. id est formatus iste puluis factus est in
animam viuētem. **T**am inquit habebat ani-
mam alioquin non appellaretur homo: quoniam ho-
mo non est corpus solum vel anima sola: sed quod
ex anima consistat et corpore. **H**oc quidem verum est
quod non totus homo sed pars melior hominis ani-
ma est. nec totus homo corpus. sed inferior
hominis pars est: sed cum est verumque diuinitum.
simul habet hominis nomen: quod tamen et sin-
gula non amittunt: etiam cuius de singulis loqui-
tur. **Q**uis enim dicere prohibetur. cotidiana quod
dam lege sermonis homo ille defunctus est et
nunc in requie est vel in penis. cum de anima sola
hoc possit dici et illo aut illo loco homo ille se-
pultus est. cum hoc nisi de solo corpore non pos-
sit intelligi. **A**n dicturi sunt sic loqui scripturam
non solere diuinitatem. **I**mo vero ita illa nobis in
testatur: ut etiam cum duo ista diuinita sunt
ut viuunt homo tamen etiam singula hominis vo-
cabulo appelletur. animam scilicet interioris
hominem. corpus autem exterioris hominem
vocans: tanquam duo sint homines. cum simul verum
quod sit homo unus. **S**ed intelligendum est secun-
dum quod dicitur homo ad imaginem dei: et homo
de terra atque terrenus in terra. **I**llud enim secun-
dum animam rationalem dicitur. qualem deus insu-
flato. vel si comodius dicitur inspirato in di-
dit hominis id est corpus: hoc autem secundum
corpus qualem hominem deus ex puluere finxit
cui data est anima ut fieret corpus anime. id
est homo in anima viuente. **Q**uapropter in
eo quod dominus fecit. quoniam insufflauit dicens ac-
cipite spiritum sanctum. minime hoc intelligi vo-
luit quod spiritus sanctus non tamen sit pars verum
etiam ipsius vniuersi spiritus: item ipse est quippe

patris et filii cum quo est trinitas pater et
filius et spiritus sanctus non creatura sed crea-
tor: neque enim flatus ille corporeus de carnis
ore procedens. substantia erat spiritus sancti ac-
que natura. sed potius significatio quam intelli-
gemus ut dixi spiritum sanctum patri esse filio
que commune: quia non eis singulis singulis. sed
unus ambo est. **S**emper autem iste spiritus in
scripturis sanctis greco vocabulo pneuma
dicitur: sicut eum et hoc loco ihesus appella-
uit quoniam eum corporali sui oris flatu significat
discipulis dedit: et locis omnibus diuinitum
eloquiorum non aliter mihi unquam nuncupatus
occurrit. **H**ic vero ubi legitur et finxit deus
hominem puluere de terra et insufflauit sive
inspirauit in faciem eius spiritum vite. non ait
grece pneuma quo solet dici spiritus sanctus
sed pneon. quod nomen in creatura quippe in crea-
tore frequenter legitur: unde nonnulli etiam
latini propter differentiam. hoc vocabulum non
spiritum sed flatum appellare maluerunt. **H**oc
enim et in greco. etiam in illo loco apud ysaiam ubi
deus dicit omnem flatum ego feci omnem animam sine
dubitatione significans. **M**odum itaque grece pneon
dicitur: nisi aliqui flatum. aliqui spiritum. aliqui inspiratio-
nem vel aspiratioem. quoniam est dei. de interpretati sunt
pneuma vero nunquam nisi spiritum sive hominis
de quo ait apostolus. quod enim scit hominum quod
sunt hominis nisi spiritus hominis quod in ipso est
sive peccatoris. sicut in salomonis libro scriptum
est. quis scit si spiritus hominis ascendat sur-
sum in celum. et spiritus peccatoris descendat de-
orsum in terram. sive istum corporeum quod etiam
am ventus dicitur. nam hoc eius nomen est
vbi in psalmo cantatur. **I**gnis. grando. nix
glacies. spiritus tempestatis: sive itaque non cre-
aturam. sed creatorem sicut est deus dicit do-
minus in euangelio. accipite spiritum sanctum. cum
corporeo sui oris significans flatum: et ubi ait
ite baptizate omnes gentes in nomine patris et
filii et spiritus sancti. vbi ipsa trinitas excellen-
tissime et euidentissime commendata est: et vbi
legitur deus spiritus est: et alijs plurimis sa-
crarum literarum locis. **I**n his quippe omni-
bus testimonijs scripturarum quantum ad gre-
cos attingit non pneon vidimus scriptum esse
sed pneuma: quantum autem ad latinos non
flatum sed spiritum. **Q**uapropter in eo quod scrip-
tum est inspirauit. vel si magis proprie dicitur
est insufflauit in faciem eius spiritum vite si
grece non pneon sicut ibi legitur sed pneuma
posuisset: nec sic esset consequens ut creatorem
spiritum. quod proprie dicitur in trinitate spiritus san-
ctus intelligere cogere: quandoquidem
pneuma ut dictum est. non solum de creatore
sed etiam de creatura dici solere manifestum est

Sed cum dixisset inquit spiritus. non adbe-
 ret vite nisi illu spiritum vellet intelligi. et euz
 dixisset factus est homo in aiam viuente non
 addet viuetes. nisi aia vita significaret: q illi
 diuinitus impitetur dono spūs dei. **C**ū em vi-
 uit aia inquit appio vite sue mo est. quid
 opus erat addere viuetem: nisi ut ea vita in-
 telligeretur q illi p spiritū sanctū dāt. **H**oc
 qd est aliud nisi diligēter p humana suspici-
 one ostendere: et septuras sanctas negligē-
 ter attendere. **Q**uid em magnū erat non ire
 lōgius sed in eodem ipō libro paulo supi9 le-
 gere. pducatur terra animaz viuētem quādo
 animantia terrestria cūcta creata sunt. **P**e-
 inde aliquātis interpositis in eodem tñ ipō li-
 bro qd magnū erat aduertere quod septūz
 est. et omnia q habent spiritū vite. et omnis q
 erat sup aridam mortuus est euz insinuaet
 omnia que viuēbāt in ēra pisse diluuiū. **H**ic
 ergo et aiam viuētem et spiritū vite etiā in
 pcorib9 inuenimus sicut septura osueuit lo-
 qui: et cum hoc q loco vbi legit omnia q ha-
 bent spiritū vite nō grec9 pneuma. s3 pnoen
 dixerit: cur non dicimus qd opus erat aiam
 viuētem dicere cū nisi viuēs esse non possit:
 aut qd opus erat addere vite. cū dixiss9 spi-
 ritum. **S**ed intelleximus spiritū vite et aiaz
 viuētem septuram suo more dixisse. euz ani-
 malia id est animata corpa vellet intelligi. q
 bus inesset p aiam pspiciuus etiā iste corpo-
 ris sensus. in hominis aut obidione obliuisci-
 mur quēadmodū loqui septura cōsueuerat
 cū suo pfuls more locuta sit: quo insinuaet
 hominem etiam rationali aia accepta. quaz
 non sicut aliaz carniū. aquis et terra produ-
 cētibus. sed deo flāte creatā voluit intelligi
 sic tñ factū ut in corpe animali quod fit aia
 viuente sicut illa aialia viuēt. de qbo dixit
 producat terra aiam viuente. et q itē dixit
 habuisse in se spiritū vite. ubi etiam in gre-
 co nō dixit pneuma sed pnoen nō vtiq spi-
 ritum sanctū. sed eoz aiaz tali exprimes no-
 mine. **S**ed enim dei flatus inquitur: quē si aiam
 crediderimus osequēs erit ut eiusdē fateamur esse substā-
 tie. pteq9 illi9 sapientie que dicit ego ex ore
 altissimi pdiui: nō quidem dixit sapientiam
 ore dei efflatā fuisse. s3 ex ei9 ore prodisse. **S**i
 cut autem non possumus. nō de nostra natu-
 ra qua homines sum9. sed de isto aere circū-
 fuso quē spirādo ac respirādo ducimus ac re-
 ducimus flatū facere euz sufflamus: ita oi
 potens deus nō de sua natā. neq subiacenti
 creatura. sed etiā de nichilo potuit flatū fa-
 cere quem corpori hominis inserēdo inspirā-
 se vel insufflāse ouenētissime dicit9 est. inco-

poreus incoiporeum. sed immutabilis muta-
 bilem: quia nō creatus creatū. **V**erū tamen
 ut sciant isti qui de scripturis loqui volūt: et
 septuraz locutōes nō aduertūt nō hoc solū
 dici exire ex ore dei. qd ē eq̄lis eiusdēq̄ na-
 ture: audiāt vel legāt qd deo dicere septum
 est. qm tepidus es. et neq calid9 neq frigi-
 dus incipiā te euomere ex ore meo nulla ita
 q3 causa est cur apertissime loquēte resistam9
 apostolo. ubi ab spiritali corpe corpus aiale
 discernēs. id est ab illo in q futuri sumus. s3
 in q nūc sumus ait. **S**emiat corpus anima-
 le. surget corp9 spiritale. **S**i est corpus aia-
 le. est et spiritale: sicut septum est: fact9 est
 p̄mus homo adam in aiam viuētem. nouiss-
 mus adam in spiritum viuificātem: sed non
 p̄mum qd spiritale est. sed qd aiale: postea
 quod spiritale. **P**rimus homo de terra terre-
 nus secūd9 de celo celestis. q̄lis terren9 talis
 et tremi et q̄lis celestis. tales et celestes: et q/
 mō iduim9 imaginē tremi iduam et imaginē
 ei9 q de celo ē. d qbo oib9 apostolicis v̄bis sū-
 perius locuti sumus. **C**orpus igit animale i
 q primum hominē adam factū esse dicit apo-
 stolus. sic erat factū: nō ut mori omnino non
 posset: sed vt nō moretē nisi homo peccasset
Nam illud quod spiritu viuificante spiritale
 erit et immortale mori omnino nō poterit.
 sicut aia creata est immortalis q licet pecca-
 to mortua phibeatur carēs quādā vita sua
 hoc est spiritu dei. qua etiā sempiterna sapi-
 enter et beate viuere poterat: tñ p̄pria qdaz
 licet misera vita sua nō desine viuere. quia
 immortalis est creata. sicut etiā desertores
 angeli licet secūdum modū quēdā mortui
 sunt peccādo. quia fontē vite deseruerūt qui
 deus est quem potādo sapienter beateq3 po-
 terāt viuere: tñ nō sic mori potuerūt ut om̄s
 mō nō desisterēt viuē atq3 sentire quomā im-
 mortales creati sunt: atq3 ita in secūdā mor-
 tem post vltimū p̄cipitabūt iudiciū. ne il-
 lic vita careant. quiquidem etiam sensu euz
 in dolorib9 futuri sunt nō carebūt. **S**ed ho-
 mines ad dei gratiā p̄tinētes ciues sanctoz
 angeloz in beata vita manētū. ita spirita-
 lib9 corporib9 induentur. ut neq3 peccēt am-
 pli9 neq3 moriātur. ea tñ immortalitate ve-
 stiti. q sicut angelozum nec peccato possit au-
 ferri: natura qdem manente carnis sed nulla
 omnino carnali corruptibilitate et tarditate
 manente. **S**equitur aut q̄stio necessario
 p̄tractāda. et domino deo veritatis adiutan-
 te soluenda: si libido membroz inobediēti-
 um ex peccato inobediētie i illis p̄mis homi-
 nibus cum illos diuina gratia deseruisset ex-
 orta est. vnde in suam nuditatez oculos ap-

tuerūt: id ē curioſi⁹ adūterūt ⁊ qz impudēs
 motus volūtatī arbitrio reſiſtebat pūden
 da tēxerūt: quomō eſſent filioſ p̄pagaturi ſi
 ut creati fuerāt ſine p̄uaricatōe manſiſſent.
 Sed quia ⁊ liber iſte claudendus eſt. nec tā
 ta iſta queſtio in ſermonis anguſtias coar
 tanda: in eum qui ſequitur omodiore diſpo
 ſitione differtur.

Explicit liber. xiiij.
Incipiūt capla libri decimi q̄re

De inobediētiam primi hominī in ſecūde
 mortis p̄tēuatē ruituroſ fuiſſe niſi mul
 toſ dei gratia liberaret .i.
De vita carnali que non ex corpis tm̄ ſz eē
 ex animi ſit iſtelligenda vicijſ .ij.
De peccati cauſam ex anima non ex carne pro
 diſſe: et corruptionem ex peccato ōtractam
 nō peccatum eſſe ſed penam .iiij.
Quid ſit ſecundum hominem q̄due ſecūduz
 deum viuere .iiij.
Quod de corpis animeqz natura toletabili
 or quidem platonicoꝝ q̄ manicheoꝝ ſit
 opinio ſed et ipi reprobātur: qm̄ vicioꝝum
 cauſas nature carnis aſcribunt. .v.
De qualitate voluntatis humane ſub cuius
 iudicio affectiones animi aut prauē habent
 aut recte .vi.
Amoꝝe ⁊ delectatōez indifferēter ⁊ i bono ⁊
 i malo apud ſacras literas inueniri .vij.
De tribus p̄turbatōnibz q̄s in aīo ſapiētis
 ſtopci eē voluerūt: excluſiſ dolore ſiue triſti
 cia quā vitē⁹ animi ſentire nō debeat .viij.
De p̄turbatōnibus animi: quarum affect⁹
 rectoſ habet vita iuſtoruz .ix.
An primoſ homineſ in paradifo oſticutoſ
 nulliſ p̄turbationibz priuſq̄ deliquerit af
 fectoſ fuiſſe credendum ſit .x.
De lapſu p̄mi hominī in quo bene ođita natu
 ra ē: nec p̄ niſi a ſuo auctore reparari .xi.
De q̄litate p̄mi hoīſ peccati admiſſi .xij.
Quod in p̄uaricatione ade opus maluz vo
 luntatē p̄ceſſit mala .xiiij.
De ſuperbia tranſgreſſionis. que ipſa fuit
 tranſgreſſione deterior .xiiij.
De iuſticia retributionis: quam primoſ homi
 neſ p̄ ſua inobediētia receperunt .xv.
De libidinis malo cuius nomen cum multē
 tiſ vicijs congruat p̄rie tamē moribus ob
 ſceniſ corporis aſcribitur .xvi.
De nuditate p̄moꝝ hominū quam poſt pec
 catum turpem pudendamqz viderūt .xvii.
De pudore concubitus non ſoluz vulgari ſz
 etiam coniugali .xviii.
Quod partes ire atqz libidinis tam vicioſe

moūentur: ut eas neceſſe ſit frenis ſapiētie
 cohiberi que in illa ante peccatum nature ſa
 nitate non fuerunt .xix.
De vaniſſima turpitudine cūicoꝝ .xx.
De benedictōne multiplicande fecunditatē
 huāne aī peccatū quā p̄uaricatio nō adime
 ret ⁊ cui libidinis moribz acceſſerit .xxi.
De copula cōiugali a deo primitus inſtitu
 ta atqz benedicta .xxii.
An etiam in paradifo generandum fuiſſz ſi
 nemo peccaſſz: vel verū ōtra actū libidinis p̄u
 gnatura illie fuiſſz traditō caſtitatē .xxiii.
Quod inſontes homineſ et merito obediē
 tie in paradifo permanentes genitalibz mē
 bris fuiſſetn vſuri ad generatōnez plis: ſic
 ceteris ad arbitriū volūtatē .xxv.
De vera beatitudine quam temporalis vita
 non obtinet .xxvi.
Quod felicitas in paradifo viuētium ſine eru
 beſcēdo appetitu generandi officiū creden
 da ſit implere potuiſſe .xxvii.
De peccatoribz ⁊ angel ⁊ hoībz qz puerfi
 tas nō p̄turbat p̄uidētiam dei .xxviii.
De qualitate duarum ciuitatuz terrene at
 qz celeſtis .xxviii.

Explicit capitula libri. xiiij.
Incipit liber. xliij. Ca. i.

Diximus iam in ſuperio /
 ribz libris ad humanū
 genus non ſoluz nature
 ſimilitudine ſociandū ve
 rum etiaz quādā cogna
 tōnis neceſſitudine i vni
 tatem deordē pacis vinculo colligandum
 ex vno homine deū voluiſſe inſtituere hoīes
 neqz hoc genus fuiſſe in ſinguliſ q̄buſqz mo
 riturum niſi duo p̄mi quoz creatus eſt vnus
 ex nullo. alter ex illo. id inobediētia meru
 iſſent: a quibz admiſſum eſt tam grande pec
 catum ut in deterius eo natura mutaret hu
 mana etiam in poſteros obligatōe peccati.
 et mortis neceſſitate tranſmiſſa. mortis autē
 regnū in homineſ vſqz adeo dñatum eſt: ut
 omneſ in ſecūdam qz mortem cuius nullus
 eſt finiſ. pena debita p̄cipiteſ ageret niſi in
 de quōſdam indebita dei gratia liberaret ac
 p̄ hoc factum eſt. vt cū tot tāteqz genteſ. p̄
 terraz orbem diuerſiſ tribubz moribzqz vi
 uentēſ multiplici linguaz. armoz. veſtium
 ſint varietate diſtincte. non tamen amplius
 q̄ duo quedam genera humane ſocietatiſ
 exiſterent: quas ciuitateſ duas ſecūdū ſeri
 pturas noſtras merito appellare poſſumꝝ.
 Vna q̄p̄ eſt hoīm ſcđm carnē altera ſcđm